

ZAJECIA DO WYBORU W SEMESTRZE ZIMOWYM 2025

ROK III BA studia stacjonarne

(wszystkie grupy)

limit miejsc dla każdych zajęć wynosi 23 (7 dla grupy standard, 16 dla grup A1).

ĆWICZENIA SPECJALIZACYJNE

OFERTA nr 1: dr Sebastian Chudak

OFERTA nr 2: prof. UAM dr hab. Beate Sommerfeld

W obu grupach realizowany jest ten sam materiał.

SEMINARIUM PRZEDMIOTOWE I

OFERTA nr 1

Prowadząca: dr Ewa Pytel-Bartnik
(Zakład Historii Literatury Niemieckiej)

Literatura wobec kultury obrazu: czytanie i oglądanie w epoce cyfrowego rozproszenia

Współczesne produkty kultury i nowe technologie oferują coraz więcej form narracji i sposobów przedstawiania oraz doświadczania rzeczywistości – od kina i seriali po media społecznościowe, gry komputerowe czy wirtualną i rozszerzoną rzeczywistość. Literatura, której istotą od zawsze było stawianie pytań o sens i naturę ludzkiego doświadczenia, a także poszukiwanie formy i języka dla przedstawienia rzeczywistości i opowiedzenia historii, wydaje się w tej sytuacji zepchnięta na margines.

Nie ma już potrzeby prowadzić dziennika – zastępują go posty i fotografie, które zamieszczamy w mediach społecznościowych. Nie ma potrzeby pisać listów, skoro łatwiej jest zadzwonić czy wysłać wiadomość tekstową lub audio. Oglądanie, patrzeć wyparło czytanie. Większość tradycyjnych narzędzi komunikacyjnych zastąpiły cyfrowe, nie bez wpływu na kondycję człowieka i jego relacje, także poczucie przynależności i wspólnotowości, a co najważniejsze – poczucie zakorzenienia. Czy w epoce obrazu słowo pisane może wciąż odgrywać istotną rolę? Czy może być źródłem naszej wiedzy?

Co z literaturą i jej funkcją – kiedyś i dziś? Czy, podążając za refleksją Olgi Tokarczuk z przemowy noblowskiej, potrzeba nam współcześnie jedynie czułego narratora, czy może bardziej niż kiedykolwiek świat potrzebuje szczególnego rodzaju czytelnika – odbiorcy uważnego, cierpliwego i „pełnego czułości”?

Podczas naszych sesji zajęciowych poddamy analizie proces czytania i oglądania jako rodzaj aktów poznawczych w kontekście takich teoretycznych przykładowych zagadnień:

- Co to jest literatura? Co to jest prawda i postprawda? Literatura jako źródło wiedzy
- Czytanie i patrzenie jako kategorie poznawcze.
- Trzy media – tekst, fotografia, film

Tematy do analizy w ujęciu multimedialnym: tekst, obraz, film

- Historia i pamięć
- Miasto
- Tożsamość
- Ciało
- Migracje
- Ekologia i kryzys klimatyczny
- Literatura wobec kapitalizmu, neoliberalizmu, nierówności społecznych, konsumpcji

Cele seminarium:

- zrozumienie współczesnych wyzwań stojących przed literaturą, w kontekście konkurencyjnych mediów refleksja nad rolą czytelnika/odbiorcy i znaczeniem aktu czytania, patrzenia/oglądania
- rozwijanie umiejętności krytycznego czytania, patrzenia i interpretacji krótkich tekstów lub fragmentów tekstów literackich reprezentatywnych dla danego zagadnienia czy modelu poznawczego, także obrazów i filmu np. Erinnerungsliteratur, Erinnerungsfilm

Bibliografia

- Rainer Baasner, Maria Zens: Methoden und Modelle der Literaturwissenschaft: Eine Einführung, Berlin 2001.
- Elaine Baldwin, Brian Longhurst: Wstęp do kulturoznawstwa, Poznań 2004.
- Ryszard Koziołek: Dobrze się myśli literaturą, Wołowiec 2016.
- Ansgar Nünning (Hg.): Grundbegriffe der Literaturtheorie, Stuttgart 2004.
- Katarzyna Bojarska, „Słowo o fotografii” [w:] Teksty Drugie, nr 4, 2013.
- <https://culture.pl/pl/artykul/zapisz-obraz-jako-literatura-w-zwiazku-z-fotografia>

Fragmenty utworów: Olga Tokarczuk, Kurt Tucholsky, Walter Benjamin, Alfred Döblin, Heinrich Böll, Max Frisch, Tanja Dückers, Annett Gröschner, Krzysztof Niewrzęda, Andrzej Stasiuk, Michał Bilewicz, Jan Wagner

Filmy (fragmenty): Anonyma. Eine Frau in Berlin (2008) / Królik po berlińsku, reż. Bartek Konopka / Der letzte Mieter (2018).

Język zajęć: j. niemiecki i j. polski Podstawy analizy filmu – wprowadzenie dla filologa (II)

OFERTA nr 2

Prowadząca: prof. dr hab. Maria Wojtczak
(Zakład Historii Literatury Niemieckiej)

Literatura popularna: od archetypów do stereotypów

Współczesna kultura masowa niezmiennie korzysta z wypracowanych już pod koniec XVIII wieku sposobów angażowania uwagi odbiorców za pomocą narracji, a ich oczekiwania podlegają od stuleci wciąż tym samym prawom... i mimo, że dziś pisanie powieści może już zająć się Chat GPT, nadal Twoje dogłębne zrozumienie struktury i mechanizmów przykuwania uwagi pozostaje niezastąpione.

Seminarium poświęcone będzie współczesnej niemieckiej literaturze rozrywkowej (harlekin, romans, dreszczowiec, komiks) i prasie popularnej (tabloidy). Przyjrzymy się dokładnie początkom literatury popularnej w Niemczech, poszukamy wspólnie odpowiedzi na pytanie co decyduje o tym, że tekst jest ciekawy, trzyma w napięciu i dostarcza rozrywki. A ponieważ literatura to nie tylko wysiłek czytania, treści i obrazy, poglądy i opowiedziana historia, lecz także jej struktura głęboka, forma, środki wyrazu, znaki, konwencje i drogi komunikacji - spróbujemy zadbać o głębokie zrozumienie wybranych tekstów, a także o świadomą realizację postaw czytelniczych.

Zaliczenie na podstawie krótkich prac pisemnych i ustnej prezentacji.

Literatura przedmiotu:

- Peter Nusser, Trivialliteratur. Stuttgart 1991.
- McLuhan Marshall, Wybór tekstów. Poznań 2001.
- Thomas Pyczak, Tell me! Wie Sie mit Storytelling überzeugen. Bonn 2020.
- Heinz J. Galle: Volksbücher und Heftromane, 3. Bde. Lüneburg 2006.
- Magdalene Zimmermann: Die Gartenlaube als Dokument ihrer Zeit. München 1967.

OFERTA nr 1

Prowadząca: dr Katarzyna Śliwińska
(Zakład Historii Literatury Niemieckiej)

Wyobraźnia socjologiczna – jak myśleć inaczej?

Większość z nas patrzy na świat przez pryzmat własnego życia – rodziny, najbliższego kręgu przyjaciół i znajomych, pracy. Nauki społeczne pokazują nam konieczność szerszego spojrzenia na to, dlaczego jesteśmy tym, kim jesteśmy, i dlaczego działamy tak, jak działamy. Na zajęciach przyjrzymy się otaczającej nas rzeczywistości z perspektywy, która łączy jednostkowe i społeczne wymiary ludzkiego życia i relacji międzyludzkich. Celem konwersatorium jest wprowadzenie studentów w świat zagadnień podejmowanych przez nauki społeczne oraz rozbudzenie ich „wyobraźni socjologicznej”. Uczestnicy po-znąją podstawowe narzędzia pozwalające im lepiej rozumieć mechanizmy i prawidłowości życia społecznego – od najprostszych do najbardziej złożonych. Wychodząc od abstrakcyjnych pojęć, modeli i teorii, będziemy poszukiwać ich empirycznych odniesień w życiu codziennym. I odwrotnie – zastanowimy się, co nasze rutynowe czynności i wybory mówią o naszym miejscu w złożonym układzie stosunków społecznych. Przyjrzymy się również wybranym zjawiskom i problemom społecznym występującym w świecie współczesnym, w szczególności w Polsce i krajach niemieckojęzycznych (jak np. przemiany społeczne i kulturowe, migracje, populizm czy wpływ nowych technologii na życie społeczne).

Tematyka zajęć: Czym jest społeczeństwo? W jaki sposób rozumieją je i badają nauki społeczne? | Jednostka i grupy społeczne | Interakcje społeczne i socjalizacja | Zbiorności i więzi społeczne | Struktura i podziały społeczne | Koncepcja kapitałów | Kultura i życie codzienne w perspektywie socjologicznej | Państwo i władza | Płeć w badaniach socjologicznych | Społeczeństwa współczesne (np. zmiany społeczne i kulturowe; globalizacja, migracje; społeczeństwo konsumpcyjne; społeczeństwo spektaklu).

Zalecana literatura:

- Burszta Wojciech, Antropologia kultury, Poznań 1998.
- Giddens Anthony, Sutton Philip W., Socjologia, Warszawa 2024.
- Goffman Erving, Człowiek w teatrze życia społecznego, Warszawa 2009.
- Goodman Norman, Wstęp do socjologii, Poznań 2001.
- Nowak Stefan, Metodologia badań społecznych, Warszawa 2007.
- Szacka Barbara, Wprowadzenie do socjologii, Warszawa 2008.
- Sztompka Piotr, Socjologia: Analiza społeczeństwa, Kraków 2012.

Prowadząca: dr Bernadetta Matuszak-Loose

(Zakład Dydaktyki Języka Niemieckiego i Studiów Międzykulturowych)

Socjologicznie w życiu codziennym

Zajęcia mają charakter wprowadzający – ich celem jest zapoznanie studiujących z istotą badań nauk społecznych oraz ich miejsca w systemie nauk oraz specyfiką podejścia w nauce do człowieka jako pojedynczej osoby, jak i do struktur społecznych na gruncie różnych dyscyplin w obszarze nauk społecznych i humanistycznych.

Szukając metod pracy i modeli socjologicznych poprzez różnego rodzaju ćwiczenia typu warsztatowego i projektowego, czytania tekstów źródłowych oraz prezentacji multimedialnych, zajmiemy się problemami społecznymi w perspektywie interdyscyplinarnej, na podstawie wybranych teorii rozwoju społecznego i kulturowego, rodzajami więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach.

W tekście Jak sobie dajemy radę w życiu Zygmunt Bauman (1925-2017) wyjaśnia podstawowe zagadnienia myśli socjologicznej, od indywidualizmu i wspólnoty, po konsumpcję, wartości i normy, tożsamość, modę i style życia, równości i nierówności, dyskryminację i przejawy władzy.

Stąd wynika również zaproszenie Państwa do uczestniczenia w zajęciach i badaniach codziennych praktyk, nawyków, norm i wartości, organizacji pracy oraz czasu wolnego, życia w mieście i innych aspektów egzystencji zwykłego człowieka, aby zrozumieć, jak utrzymuje się ład społeczny i jak społeczeństwo funkcjonuje na co dzień, chociażby przez korzystanie z mediów oraz aż po wpływ sztuki i popkultury.

Życie codzienne – codzienność, jest przestrzenią, w której żyjemy „z innymi i w obecności innych”, co tworzy więzi i struktury społeczne.

Zalecana literatura

- Bauman Zygmunt, Jak sobie dajemy radę w życiu. W: Zygmunt Bauman, Socjologia. Poznań 1990, s. 201-220.
- Burszta Wojciech, Antropologia kultury. Poznań 1998.
- Goodman Norman, Wstęp do socjologii. Poznań 2001.
- Goffman Erving, Człowiek w teatrze życia społecznego. Warszawa 2009.
- Nowak Stefan, Metodologia badań społecznych. Warszawa 2007.
- Szacka Barbara, Wprowadzenie do socjologii. Warszawa 2008.
- Sztompka Piotr, Socjologia: Analiza społeczeństwa. Kraków 2012.
- Trzęsicki Kazimierz, Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych. Białystok 2018.